

ΜΕΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ: ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

εισήγηση του Adam Parsons

Σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, κανείς δεν μπορεί να παραβλέψει την ανισότητα μεταξύ των δικαιωμάτων που απολαμβάνονται στις πλούσιες χώρες και, την έλλειψη ακόμη και των πιο βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε αυτό που αποκαλείται Παγκόσμιος Νότος. Υπάρχει τεράστια διαφορά μεταξύ εκείνων των δικαιωμάτων που απολαμβάνονται εδώ στο Ηνωμένο Βασίλειο, για παράδειγμα – όπως το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα στην τροφή, ή το δικαίωμα στην εκπαίδευση – και η καθημερινή παραβίαση αυτών των βασικών δικαιωμάτων για δισεκατομμύρια άνδρες, γυναίκες και παιδιά στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες.

Από τις Τέσσερις Ελευθερίες που διατυπώθηκαν από τον Ρούσβελτ το 1941, η Ελευθερία από την Ένδεια είναι ακόμη ένα όνειρο τουλάχιστον για τον μισό παγκόσμιο πληθυσμό. Μια από τις δυνάμεις του πλαισίου των “δικαιωμάτων” είναι ότι φέρει το νομικό τεκμήριο ενός τελικού μηχανισμού για την επιβολή τους – αλλά δεν υπάρχει ακόμη κοινά αποδεκτό διεθνές σχέδιο για να επιτευχθεί αυτό. Ως οργανισμός, ο STWR θεωρεί αυτό ως σημείο εκκίνησης: Ποιος είναι εκείνος ο διεθνής μηχανισμός που απαιτείται να υπάρχει για να διασφαλίζει τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες ως οικουμενικό δικαίωμα – και όχι σε κάποιο απώτερο χρόνο στο μέλλον, αλλά αμέσως. Όταν συλλογίζεστε τα προβλήματα της ανθρωπότητας με αυτόν τον τρόπο, νομίζω βοηθά να εξετάζετε τα θέματα σε ένα πολύ βασικό πλαίσιο. Έτσι, αν μπορώ να διατυπώσω τα θεμελιώδη ερωτήματα: Πρώτον, είναι εφικτό στον σύγχρονο κόσμο να διασφαλίσουμε τα οικουμενικά ανθρώπινα δικαιώματα αμέσως; Δεύτερο, τι εννοούμε όταν μιλάμε για δημοκρατία και, είναι εφικτό στο σύγχρονο κόσμο να διασφαλίσουμε δημοκρατικές ελευθερίες οικουμενικά – και πάλι, όχι στο μέλλον, αλλά άμεσα; Και τρίτον, εάν αυτό είναι εφικτό, τότε γιατί η παγκόσμια κοινότητα δεν έχει επιτύχει αυτόν τον ουσιαστικό σκοπό από τότε που ξεκίνησαν να προστατεύονται τα οικουμενικά ανθρώπινα δικαιώματα το 1948 και, πώς ξεκινάμε να τον πετύχουμε; Πάνω σε αυτό, ως προς ένα κόσμο με παγκόσμια δημοκρατική διακυβέρνηση, τα ανθρώπινα δικαιώματα για τα οποία μιλάμε, εκφράστηκαν πιο περιεκτικά σε ένα κείμενο ορόσημο, την Οικουμενική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, της οποίας το άρθρο 25 δηλώνει:

“Όλοι έχουν το δικαίωμα για ένα επίπεδο ζωής που να διασφαλίζει την υγεία και την ευημερία τη δική τους και της οικογένειάς τους, περιλαμβανομένης της τροφής, της ένδυσης, της στέγασης και της ιατρικής φροντίδας και των απαραίτητων κοινωνικών υπηρεσιών...”

Αλλά κατά την 60ή Επέτειο της Οικουμενικής Διακήρυξης (στις 10 Δεκεμβρίου 2008), υπάρχουν λίγα να γιορτάσουμε. Ζούμε σε καιρούς στιγματίζονται από τα πιο ανήθικα παγκόσμια ρεκόρ: Σήμερα υπάρχουν περισσότεροι δισεκατομμυριούχοι από ποτέ, ένας αριθμός που για πρώτη φορά ξεπερνά τα τέσσερα ψηφία – 1.125 [1].

Το ίδιο και οι εκατομμυριούχοι. Σήμερα είναι πολυάριθμοι όσο ποτέ, υπερβαίνοντας για πρώτη φορά το περασμένο έτος τα 10 εκατομμύρια, φτάνοντας τα “10.1 εκατομμύρια εκατομμυριούχους”. [2]

Παράλληλα έχει αυξηθεί υπερβολικά ο αστικός πληθυσμός, με τους κατοίκους των παραγκουπόλεων να έχουν ξεπεράσει το όριο του ενός δισεκατομμυρίου. Την ίδια στιγμή, το καλοκαίρι που μας πέρασε, οι σοδειές σε όλες τις αναδυόμενες οικονομίες BRIC (Βραζιλίας, Ρωσίας, Ινδίας και Κίνας) έφτασαν στα ύψη, το ίδιο και η συγκομιδή σιτηρών στις ΗΠΑ [4], ενώ ο πληθυσμός των πεινασμένων ανθρώπων αυξήθηκε κατά 100 εκατομμύρια, αγγίζοντας παγκόσμια το ρεκόρ του ενός περίπου δισεκατομμυρίου.

Πρόκειται συνεπώς για μια εποχή με τις πιο παράδοξες ακρότητες: απίστευτος πλούτος εν μέσω απίστευτης φτώχειας, αυξήσεις ρεκόρ στην παραγωγή τροφίμων και αυξήσεις ρεκόρ στα επίπεδα της φτώχειας. Φάνηκε πολύ απλά, πως το χρήμα που κυκλοφορεί είναι περισσότερο από αρκετό, η τροφή που παράγεται επαρκεί για να θρέψει τους πάντες, και πως υπάρχουν αρκετοί πόροι, ώστε να μπορεί ο καθένας να απολαμβάνει ένα στοιχειώδες επίπεδο διαβίωσης. Κατά βάθος πρόκειται για θέμα ισότητας και διανομής: οι παγκόσμιοι πόροι χρησιμοποιούνται χωρίς σύνεση και δεν κατανέμονται, οι ίδιοι αυτοί πόροι, σε όσους έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη. Το παγκόσμιο πρόβλημα στη ρίζα του είναι τόσο απλό που ακόμη κι ένα παιδί μπορεί να το συλλάβει και να αντιληφθεί τον παραλογισμό του. Η διαστρεβλωμένη αυτή αντίληψη σε ότι αφορά τις πλανητικές προτεραιότητες φάνηκε ολοκάθαρα κατά τη διάρκεια του πρόσφατου παγκόσμιου οικονομικού κραχ. Παντού στον κόσμο οι άνθρωποι άρχισαν να αναρωτιούνται: για ποιό λόγο οι κυβερνήσεις, ενώ όλες διαθέτουν αρκετά τρισεκατομμύρια δολάρια για να βγάλουν από τη δύσκολη θέση τραπεζίτες- εκατομμυριούχους, γιατί ούτε μια τους δεν διαθέτει το απαιτούμενο ποσό – μόνο 30 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως – που θα αρκούσε για να εξαλειφθεί η παγκόσμια πείνα; [6]

Απαντώντας κάπως βιαστικά σ’ αυτή την ερώτηση, θα λέγαμε εκ πρώτης όψεως πως η αγορά ανταποκρίνεται μόνο στο χρήμα, ενώ στις βασικές ανάγκες δεν αντιδρά. Για να αντιληφθούμε ωστόσο γιατί δομήσαμε κατ’ αυτό τον τρόπο την οικονομία, χρειάζεται να ληφθεί υπόψη η ιδεολογία, πάνω στην οποία στηρίχτηκε η οικονομική σκέψη τις τελευταίες λίγες δεκαετίες. Τόσα πολλά έχουν γραφτεί γύρω από αυτή την οικονομική φιλοσοφία που ίσως και να γέμιζαν τους τοίχους αυτής εδώ της αίθουσας, ενώ πάμπολλες είναι και οι ονομασίες της: ελεύθερο εμπόριο (*laissez faire*), φονταμενταλισμός της αγοράς, εταιρισμός ή επί το κοινότερον νεοφιλευθερισμός ή απλά παγκοσμιοποίηση. Βεβαίως στη βάση όλων υπάρχει η πίστη πως οι εταιρίες πρέπει να αποδεσμευτούν πλήρως, ο δημόσιος τομέας να καταργηθεί, το δε κέρδος να ανακηρυχθεί σε ύψιστη αξία, παράλληλα με το στερεότυπο σχήμα μιας άποψης πως οι αγορές είναι ικανές να αυτο-διορθώνονται, να διανέμουν αποτελεσματικά τους πόρους και να υπηρετούν καλά το δημόσιο συμφέρον.

Διαβάστε εδώ όλη την εσήγηση του κ. Adam Parsons